

Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinde Ayrılık Anksiyetesi

Separation Anxiety in Nursing Faculty Students

Nihan ALTAN SARIKAYA¹, Semra YILDIZ, Hülya ERKAYA³

¹*İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul*

²*Okmeydanı Eğitim Araştırma Hastanesi, Çocuk Acil, İstanbul*

³*Ankara Eğitim Araştırma Hastanesi, Hematoloji Onkoloji, Ankara*

Öz

Amaç: Bu araştırma, 1. sınıf ile 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinin ayrılık anksiyetesi düzeylerini kıyaslamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışma, Şubat-Mart 2014 tarihleri arasında, İstanbul'da bir devlet üniversitesinde hemşirelik bölümünün birinci sınıf ve dördüncü sınıfında okuyan öğrencileriyle kesitsel ve tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi. Örneklem seçimine gidilmeden araştırmanın yapıldığı tarihte araştırmaya katılmayı kabul eden 209 öğrenci ile araştırma tamamlandı. Veriler, literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ve Diriöz ve arkadaşları (2010) tarafından geçerlilik güvenilirliği yapılan Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketi ile toplandı. Araştırmanın verileri, tanımlayıcı analizler, Kolmogorov Smirnov testi yapıldıktan sonra, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis testleri ile analiz edildi.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin okuduğu sınıf ile ayrılık anksiyetesi karşılaştırıldığında 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puan aldıkları ($p<0.01$), öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih nedeniyle ayrılık anksiyetesi puanları karşılaştırıldığında, iş garantisiyle tercih edenlerin, ailesinin ve kendisinin isteği ile tercih edenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puan aldıkları ($p<0.05$), bölümlerinden memnuniyetleri sorulduğunda ise, memnun olmayanların memnun olanlara göre ayrılık anksiyetesi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($p<0.01$) bulundu.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinden yeni okula başlayanlarda, iş garantisi nedeni ile bölümü seçenlerde ve seçtiği bölümden memnun olmayanlarda ayrılık anksiyetesi puanları yüksek bulundu.

Anahtar Kelimeler: Ayrılık anksiyetesi, bağlanma, üniversite öğrencisi

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to compare the levels of separation anxieties of the first and fourth grade nursing students.

Method: The study was conducted as a cross-sectional and descriptive study between February and March 2014 with students working in the first and fourth grade of the nursing department of a state university in Istanbul. The survey was completed with 209 students who agreed to participate in the survey on the date of the study without proceeding with sampling selection. The data were collected from the questionnaire prepared in line with the literature and (2010) with the Adult Separation Anxiety Questionnaire form whose validation, and reliability studies were performed by Diriöz et al. in the year 2010. Descriptive analyses were performed, and the study data were analyzed using by Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis tests after the Kolmogorov-Smirnov test.

Results: When the class of nursing students and the levels of separation anxiety was correlated, the first grade students had a statistically significantly higher scores than the 4th grade students ($p<0.01$), ($p<0.05$). When the separation anxiety scores of the students were compared with respect to the preference of the nursing department, the students who preferred nursing department with job guarantee had obtained statistically significantly higher scores than the ones who preferred nursing with their own will. ($p<0.01$). The anxiety scores of the dissatisfied people were found to be statistically significantly higher than those of the satisfied students.

Conclusion: Higher separation anxiety scores were detected in first grade nursing students, those who chose the department with the job guarantee or student dissatisfied with the department they have chosen.

Key Words: Separation anxiety, attachment, university student

Alındığı tarih: 14.12.2016

Kabul tarihi: 06.01.2017

Yazışma adresi: Ass. Nihan Altan Sarıkaya, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul

e-posta: nihanaltan85@gmail.com

doi: 10.5222/jaren.2017.009

GİRİŞ

Üniversite yaşamı öğrencilerde fiziksel, duygusal, davranışsal, sosyal sorunlar yaratabilen bir dönemdir. Üniversitede öğrenci olmak, genelde tüm ülkelerde kaygı ve stres yaratan bir durumdur ⁽¹⁾. Üniversite kazanılmasıyla yaşanan sevincin dışında yeni bir ortama girme, yeni kişilerle tanışma ve uyum sağlama, aile ve yaşamını sürdürdüğü ortamdan uzaklaşma gibi birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar ⁽²⁾.

Bowlby'in bağlanma kuramından temel alan ayrılma anksiyetesi, bireyin annesinden ya da bağlanma figürü olan bireyden ayrılması durumunda veya ayrılma beklentisi yaşadığı durumda ortaya çıkan anksiyete hali olarak tanımlanmaktadır. Ayrılma anksiyetesi, çocukluk çağında görülen %4-5 yaygınlık oranı olan en sık görülen anksiyete bozukluklarından biri olarak belirtilmektedir ⁽³⁻⁵⁾.

Hastalıkların ve Sağlık Sorunlarının Uluslararası Sınıflama Sisteminde (ICD) ve Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (DSM-IV)'nda ayrılma anksiyetesi bozukluğunun yetişkinliğe uzanmayan bir çocukluk dönemi bozukluğu; olarak tanımlanmaktayken, ayrılma anksiyetesinin çocukluk dönemi bozukluğu olarak sınıflandırılması 2013 yılında çıkan DSM-V'te kaldırılmış ve ergenlerde, erişkinlerde de ortaya çıkabileceği belirtilmiştir ⁽⁶⁾. Yapılan çalışmalarda da ayrılma anksiyetesinin erişkinlik dönemine uzandığı saptanmıştır ^(7,8). Ayrıca yetişkinlikte ortaya çıkan ayrılma anksiyetesinin yaşam boyu yaygınlık oranı Shear ve arkadaşları ⁽⁸⁾ tarafından %6.6 olarak belirtilmektedir.

Yetişkinlikteki ayrılma anksiyetesinin uzun süreli olması, kişinin toplumsal sorumluluklarında, okulla ilgili akademik başarısında ya da diğer önemli işlevsellik alanlarında düşmeye neden olur. Bireylerin yaşadıkları yoğun anksiyete; uyumakta güçlük, evden uzağa gitmek istememek gibi belirtilerle ortaya çıkmakta ve bireyler sürekli başkalarından korunma gereksinimi hissetmektedirler. Bu kişiler güçlü hissettikleri kişilerle duygusal olarak yakın ilişki kurup bağımlı hale gelebilirler ⁽⁹⁾. Bu nedenle, araştırma, 1. sınıf ile 4. sınıf hemşirelik fakültesi öğrencilerindeki ayrılma anksiyetesi düzeylerini kıyaslamak amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapıldı.

YÖNTEM

Araştırma, hemşirelik fakültesi 1. sınıf ile 4. sınıf öğrencilerindeki ayrılma anksiyetesi düzeylerini kıyaslamak amacıyla yapıldı. Araştırma, İstanbul'da bulunan bir devlet üniversitesinde Şubat-Mart 2014

tarihleri arasında kesitsel ve tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi. Çalışmanın evrenini, araştırmanın yapıldığı tarihte hemşirelik fakültesi 1. sınıf ve 4. sınıfında kayıtlı olan 537 öğrenci oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 209 öğrenci ile araştırma tamamlandı. Verilerinin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan Anket Formu ve Diriöz ve arkadaşları ⁽⁴⁾ tarafından geçerlilik güvenilirliği yapılan Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketi kullanıldı ⁽⁶⁻⁸⁾.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Anket Formu

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu; öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini (yaş, doğduğu yer, yaşadığı yer, aile tipi vb.) ve araştırmayla ilişkili olabilecek bağımsız değişkenleri (annenin çalışma durumu, çocukken kreş gibi bir kuruma gitme durumları, çocukken aileden bir süre ayrı kalma durumları vb.) içeren 25 sorudan oluşmaktadır ⁽⁶⁻⁸⁾.

Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği

Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği (ASA), Manicavasagar ve arkadaşları ⁽⁷⁾ tarafından geliştirilen, 27 maddeden oluşan ve erişkinlikteki ayrılma anksiyetesi belirtilerini araştıran bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek 4'lü likert tipindedir (0 "hiç hissetmedim" ile 3 "çok sık hissettim"). Alkan ⁽⁹⁾ tarafından DSM-IV'te yer alan ayrılma anksiyetesi bozukluğunu erişkinlik dönemine uyarlanan ve araştırmacıların hastalarda gözledikleri başka belirtileri de kapsayan ölçekte güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları küçük bir örnekleme pilot çalışma olarak uygulanmış fakat yayınlanmamıştır ⁽⁹⁾. Daha sonra Diriöz ve arkadaşları ⁽⁴⁾ Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketinin Türkçe versiyonunun geçerlilik güvenilirliğini yapmıştır ve Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketinin Cronbach Alfa değeri 0.93 olarak bulunmuştur. Ölçek yaklaşık 20 dk.'da uygulanmaktadır ⁽⁴⁾. Çalışmamızda, yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinin Cronbach alfa değeri 0.917 olarak saptandı.

Araştırmanın Etik yönü

Uygulama öncesi kurumdan gerekli izinler (74311748-399/365) alınmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilerek yazılı onamları alınmıştır. Araştırmada aydınlatılmış onam, gizliliğin korunması, zarar vermeme/yararlılık ilkeleleri gözönünde tutuldu.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesi, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 11.5 istatistiksel programı kullanılarak yapıldı. Veriler, tanımlayıcı analizler, Kolmogorov Smirnov testi yapıldıktan sonra, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis testleri ile analiz edildi.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın küçük bir örneklem grubunda ve kesitsel olarak yapılması araştırmanın sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20.52 ± 2.68 'dir. Öğrencilerin %56'sı (n=117) 1. sınıf, %44'ü (n=92) 4. sınıftır. %52.7'si şehir, %32.1'i ilçe, %15.2'si köyde doğarken, %59.8'i şehirde, %29.7'si ilçede ve %10.5'i köyde yaşamaktadır. Öğrencilerin %86.6'sının çekirdek ailede yaşadığı, %75.6'sının annesinin herhangi bir işte çalışmadığı, %74.2'sinin çocukken kreş vb. kuruma gitmediği ve %78.5'inin çocukken ailesinden herhangi bir nedenden dolayı ayrılmadığı saptandı (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin tanımlayıcı Bulguları.

demografik Özellikler	Ort.± SS	n	%
Yaş ortalaması	20.52±2.68		
Sınıf	1. sınıf	117	56
	4. sınıf	92	44
Doğduğu yer	Şehir	110	52,7
	İlçe	67	32,1
	Köy	32	15,2
Yaşadığı yer	Şehir	125	59,8
	İlçe	62	29,7
	Köy	22	10,5
Aile tipi	Çekirdek	181	86,6
	Geniş	28	13,4
Annenin çalışma durumu	Evet	51	24,4
	Hayır	158	75,6
Kreş gibi bir kuruma gitme durumu	Evet	54	25,8
	Hayır	155	74,2
Çocukken aileden bir süre ayrılma durumu	Evet	45	21,5
	Hayır	164	78,5

Hemşirelik öğrencilerinin okuduğu sınıf ile ayrılma anksiyetesi karşılaştırıldığında 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları bulundu ($p < 0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih nedeniyle ayrılma anksiyetesi puanları karşılaştırıldığında, iş

garantisiyle tercih edenlerin, ailesinin ve kendisinin isteği ile tercih edenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları bulundu ($p < 0.05$) (Tablo 3).

Bölümlerinden memnuniyetleri sorulduğunda ise, memnun olmayanların ayrılma anksiyetesi puanları memnun olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları bulundu ($p < 0.05$) (Tablo 4).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Okuduğu Sınıf ile Ayrılma Anksiyetesi Puan Ortalamalarının karşılaştırılması.

Puan	Sınıf	n	U	z	p
Ayrılma anksiyetesi	1. Sınıf	117	4120,500	-2,908	,004*
	4. Sınıf	92			
	Toplam	209			

*Mann-Whitney, UU: Mann-Whitney U istatistik değeri, z: Puan sıralamalarının standart sapması

Tablo 3. Öğrencilerin Hemşirelik Bölümünü tercih Nedeniyle Ayrılma Anksiyetesi Puan Ortalamalarının karşılaştırılması.

Puan	Hemşirelik bölümünü tercih nedeni	n	X ²	p
Ayrılma anksiyetesi	Aile	48	9,069	0,011
	Kendi isteğiyle	71		
	İş garantisi	90		
	Total	209		

*Kruskal Wallis Test, x²: Ortalamalar arasındaki fark

Tablo 4. Öğrencilerin Bölümünden Memnun Olma Durumlarının Ayrılma Anksiyetesi Puan Ortalamalarının karşılaştırılması.

Puan	Bölümlerinden memnuniyetleri	n	U	z	p
Ayrılma anksiyetesi	Evet	136	3808,50	-2,773	,006
	Hayır	73			
	Toplam	209			

Mann-Whitney U Mann-Whitney UU: Mann-Whitney U istatistik değeri, z: Puan sıralamalarının standart sapması

TARTIŞMA

Hemşirelik fakültesi 1. sınıf ile 4. sınıf öğrencilerindeki ayrılma anksiyetesi düzeylerini kıyaslamak amacıyla yapılan çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin okuduğu sınıf ile ayrılma anksiyetesi puan ortalamaları karşılaştırıldığında 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puan aldıkları saptandı.

Bayram ve Bilgel (1) üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada, birinci sınıf ve ikinci sınıfta okuyan

öğrencilerin üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilere göre anksiyete puanlarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Wong ve arkadaşları⁽¹⁰⁾ web tabanlı olarak üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin anksiyete puan düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Öncü ve arkadaşları⁽¹¹⁾ tıp fakültesi öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stres düzeylerini incelediği çalışmada, 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre anksiyete düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih etme nedeniyle ayrılma anksiyetesi puan ortalamaları karşılaştırıldığında, iş garantisiyle tercih edenlerin, ailesinin ve kendisinin isteği ile yeğleyenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puan aldıkları bulundu ($p<0.05$).

Öncü ve arkadaşları⁽¹¹⁾ yaptığı çalışmada, tıp fakültesi öğrencilerinin kendi isteğiyle bölümünü seçenlerde, diğer nedenlerle tıp fakültesine yerleşenlere göre anksiyete düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bunun nedeni olarak bireylerin istemsiz olarak ailesinden ayrılmış olmaları ve motivasyonlarının düşük olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmamızda, öğrencilerin bölümlerinden memnuniyetleri sorulduğunda, memnun olmayanların, ayrılma anksiyetesi puan ortalamalarının memnun olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puan aldıkları ($p<0.05$) bulundu. Çalışmamızla benzer olarak Deniz ve arkadaşları⁽¹²⁾ psikolojik danışma servisine başvuran üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, bölümden memnun olan öğrencilerin psikolojik belirti puan ortalamaları memnun olmayanlardan daha düşük bulunmuştur.

Üniversiteye başlayan öğrencilerde aileden uzakta yaşama ilk deneyim olduğunda, aileden ayrılma, yalnızca meslek sahibi olabilmek için bölümü tercih etmiş olma gibi faktörler bireylerde birçok olumsuz duyguları beraberinde getirirken, öğrenci duygusal olarak bu ayrılığa hazırsa, bu dönem öğrencilerde sorunsuz olarak atlatılabilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Hemşirelik öğrencilerinden; yeni okula başlayanlarda, iş garantisi nedeni ile bölümü seçenlerde, seçtiği bölümden memnun olmayanlarda ayrılma anksiyete-

si puanları yüksek düzeyde bulundu. Ayrılma anksiyetesi, bireylerin işlevselliğini önemli ölçüde bozan bir bozukluktur. Hemşirelik, bireyin ve toplumun sağlığının korunmasında, geliştirilmesinde, hastalık durumunda iyileştirmesinde önemli görevlere sahip olunan bir meslek olduğundan hemşirelik bölümü okuyan öğrencilerin ruhsal sağlık durumları geliştirilmelidir. Bu sonuçlar doğrultusunda, yeni başlayan öğrencilere geldikleri ilk sene yeterli ve uygun destek sağlanmalı ve meslekle ilgili profesyonel danışmanlık verilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Bayram N, Bilgel N. The prevalence and socio-demographic correlations of depression, anxiety and stress among a group of university students. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 2008; 43: 667-72. [\[CrossRef\]](#)
2. Beşer GN, İnci F. Sağlık yüksekokulu 1. sınıf öğrencilerinde görülen psikiyatrik semptomlar. *Yeni Symposium Journal*, 2010; 48(4): 277-81.
3. Amerikan Psikiyatri Birliği. Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı. Köroğlu E. (Ed). Ankara; Hekimler Yayın Birliği; 1994.
4. Dirioz M, Alkin T, Yemez B, Onur E, Eminağaoğlu N. Ayrılma anksiyetesi belirti envanteri ile yetişkin ayrılma anksiyetesinin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2011; 22: 1-13.
5. Bowlby J. Separation anxiety. *International Journal of Psycho-Analysis*, 1959; 41: 1-25.
6. Amerikan Psikiyatri Birliği. Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Köroğlu E. (Ed). Ankara; Hekimler Yayın Birliği; 2013. 113-14.
7. Manicavasagar V, Silove D, Curtis J, Wagner R. Continuities of separation anxiety from early life in to adulthood. *J Anxiety Disord*, 2000; 14: 1-18. [\[CrossRef\]](#)
8. Shear MK, Jin R, Ruscio AM, Walters EE, Kessler RC. Prevalence and correlates of estimated DSM-IV child and adult separation anxiety disorder in the National Comorbidity Survey Replication. *Am J Psychiatry*, 2006; 163: 1074-83. [\[CrossRef\]](#)
9. Alkan M. Duygudurum ve anksiyete bozukluklarında panik-agorafobik spektrumun ve erişkin ayrılma anksiyetesinin komorbiditesi ve etkileri. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi. 2007.
10. Wong JG, Cheung EP, Chan KK, Ma KK, WaTang S. Web-based survey of depression, anxiety and stress in first-year tertiary education students in Hong Kong. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 2006; 40(9): 777-82. [\[CrossRef\]](#)
11. Öncü B, Şahin T, Özdemir S, Şahin C, Çakır K, Öcal E. Tıp fakültesi öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri ve ilişkili etmenler. *Kriz Dergisi*, 2013; 21: 1-10. [\[CrossRef\]](#)
12. Deniz ME, Avşaroğlu S, Hamarta E. Psikolojik danışma servisine başvuran üniversite öğrencilerinin psikolojik belirti düzeyleri. *SÜ Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004; 16: 1-12.